

стандартів соціального захисту службовців Збройних Сил України та належного виконання ними завдань, які сьогодні постали перед українською державою. Також повинно бути налагоджене інформування військовослужбовців про їх права та гарантії, адже належний рівень забезпечення військовослужбовців виявляється також і в їх особливому соціальному статусі, саме цьому підвищення соціального статусу військовослужбовців має стати одним із ефективних напрямів забезпечення послідовної і цілеспрямованої політики держави. Необхідно також звернути увагу і на зарубіжний досвід, де у більшості випадків держава піклується як про якість соціального захисту військовослужбовців, так і про реальну можливість отримання ними цих пільг.

Список використаних джерел:

1. Про оборону України: Закон України від 06.12.1991 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 9. Ст. 106.
2. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20.12.1991 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 15. Ст. 190
3. Про відпустки: Закон України від 15.11.1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 2. Ст. 4.
4. Марко І. Ю., Марко Є. І., Чернишова І. М. Зарубіжний досвід забезпечення соціальних гарантій військовослужбовців. *Історичні, соціальні та організаційні аспекти проблем дослідження воєнної науки та освіти*. 2019. С. 135–142.

Ключові слова: право на відпочинок, право на відпустку, військова служба, соціальні права військовослужбовців за законодавством України, соціальні права військовослужбовців за законодавством зарубіжних країн.

Key words: the right to rest, the right to leave, military service, social rights of military soldiers under the legislation of Ukraine, social rights of military soldiers under the legislation of foreign countries.

ГУДЗЬ АННА ОЛЕКСАНДРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри трудового права та права соціального забезпечення,
кандидат юридичних наук, доцент*

БЛАГОДІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК ВАГОМА СКЛАДОВА НЕДЕРЖАВНОГО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Дослідження ролі роботодавця на рівні науки права соціального забезпечення переважно здійснюється в контексті загальнообов'язкового державного соціального страхування. Проте, такий підхід

видається нам невинувато вузьким, адже, як слушно звертається увага в літературі: «здійснення соціального забезпечення коштом роботодавця є тією, давно забутою на практиці та новою в сучасній теорії організаційно-правовою формою соціального захисту населення, яка в перспективі може набути нових ознак та активно розвиватися» [1, с. 194]. Справедливим буде зазначити, що роботодавця у цьому сенсі слід розглядати у найширшому розумінні, охоплюючи не лише роботодавців, які є суб'єктами соціального забезпечення для своїх працівників, а й не залишати без уваги той факт, що такі особи (фізичні особи-підприємці та підприємства) сьогодні можуть також виступати активними учасниками благодійної та волонтерської діяльності, меценатства та інших поширених напрямків недержавного соціального забезпечення.

Участь підприємців у благодійництві та меценатстві – практика, яка має глибокі історичні коріння. Такі заходи з одного боку були традиційними формами залучення підприємців у життя суспільства, з іншого – виступали ефективним інструментом підняття їх соціального статусу, адже вважались справою престижною. Здебільшого така благодійна діяльність виражалась у пожертвуваннях на: підтримку церкви, розвиток освіти, культури, турботу про сиріт, хворих, бездомних та інших. Опрацювання наукової літератури, архівів та періодики дозволяє говорити також про відкриття підприємцями об'єднань для збору коштів, започаткування стипендіальних фондів для найбідніших учнів, гімназистів, студентів, що стало поширеним явищем у другій половині XIX – на початку XX століття. Нерідко фокус уваги підприємців-благодійників був спрямований на допомогу представників лише своєї національності або віросповідання. Так, благодійність почала набувати нових рис: включати не лише матеріальну підтримку маргінальних верств, а сприяння повноцінному становленню окремих категорій суспільства, які потребують або заслуговують особливої уваги. Почали зароджуватись нові вектори благодійної діяльності – супровід колишніх ув'язнених, боротьба з пияцтвом, підтримка талановитої молоді та багато інших [2, с. 189].

Витоки соціального підприємництва (яким у найбільш узагальненому вигляді називається підприємницька діяльність за для досягнення соціальних цілей чи подолання соціальних ризиків, внутрішньо суспільних проблем) сягають далекого минулого. Яскравими його прикладами виступають заможні українські промисловці кінця XIX століття, які вели досить активну благодійну діяльність. Наприклад, В. Симиренко фінансувалися відомі тогочасні видання «Киевская старина», «Україна», «Рада» «Літературно-науковий вісник»; матеріально підтримувалося наукове товариство ім. Т. Шевченка [3, с. 286]. Братами Терещенко у 1879 р. була заснована лікарня св. Єфросинії в Глухові, пізніше у 1894 році в Києві за підтримки цієї родини – лікарня для чорноробів, згодом почали з'являтися інші добродійні заклади на Подолі: нічліжний притулок, будинок безплатних квартир для бідних удів із дітьми

й одиноких літніх жінок, пологовий притулок тощо, які в подальшому утримувались коштом відомої родини [4, с. 10].

Пройшовши тривалий історичний розвиток та зазнавши численних трансформацій, сьогодні підтримка за рахунок підприємництва, на нашу думку, може розцінюватись як важливий напрямок (вид) недержавного соціального забезпечення, яке наразі виступає повноцінним елементом в системі соціального захисту населення України. Подібні твердження не є популярними у спеціальній фаховій літературі, проте, найбільш слушними нам видаються висновки Р.М. Тимофіїва, представлені у дисертації, присвяченій ролі роботодавця у соціальному захисті працівників, який вважає, що таке соціальне забезпечення, може здійснюватися у напрямках, що впливають із: 1) законодавчих обов'язків роботодавця щодо соціального забезпечення; 2) можливості залучення роботодавця у недержавне соціальне страхування; 3) участі роботодавця у недержавних нестрахових заходах соціального захисту [5, с. 10–12]. Саме третій зазначений у переліку елемент, на наше переконання – найбільш багатогранний та охоплює благодійну діяльність сучасного підприємництва у широкому діапазоні його проявів: починаючи від фінансування підтримки окремих осіб (або їх груп), продовжуючи волонтерством, філантропією, меценатством та багатьма іншими.

Соціальне підприємництво сьогодні глибоко укорінилося в багатьох державах світу, наряду із якими стоїть Україна. Головною його ознакою слугує діяльність на суспільно корисній ниві, де за основу покладений гуманістичний вектор його розвитку, який уособлюється в філантропічних ідеях, доброчинності, підтримки тих, хто її потребує, за рахунок «благодійного соціального маркетингу» – тобто виділення частини прибутку на цілі благодійності та «корпоративної філантропії», якою називають спрямування ресурсів бізнесу на цілі надання допомоги особам, які перебувають у складних життєвих обставинах. Різновидами благодійності, формами її існування виступають також меценатство та спонсорство [6, с. 17].

Заслуговує на увагу класифікація суб'єктів доброчинності, запропонована І.В. Лантух, серед яких, як стане очевидно – найбільше коло формується саме учасниками-представниками бізнесу. Так, до благодійників можна віднести: 1) підприємці та організації, окремі фізичні особи, які безкорисливо надають допомогу за для зміцнення свого іміджу та репутації; 2) філантропи, які відрізняються від попередньої групи тим, що керуються альтруїстичними міркуваннями, релігійні переконаннями; 3) меценати – заможні люди, безкорисливе сприяння яких сфокусоване на творчості, науці та спорті, через допомогу: науковцям, художникам, спортсменам, акторам, письменникам; 4) піклувальники – особи, які займаються регулярною організаційною, матеріальною підтримкою на добровільній, безкоштовній і довготривалій основі; 5) державні організації та держава, яких благодійниками видається можливим назвати лише в якості опосередкованих суб'єктів [6, с. 17]. Слід додати, що окреме місце серед таких осіб також

посідають волонтери або добровольці – тобто особи, які займаються благодійною діяльністю у формі безкоштовної праці в інтересах різного роду некомерційних організацій.

У світлі обраної теми дослідження не можна не зазначити також про концепцію «соціально-економічної відповідальності підприємництва» (у деяких джерелах – «корпоративна соціальна відповідальність») одними із основних інструментів якої з-поміж інших і є власна активна благодійна діяльність; проведення добродійних акцій, спрямованих на покращення життєвої ситуації певної особи чи групи; спонсорські проекти у таких сферах, як культура, наука, спорт; меценатство – надання можливості розвиватися тому члену суспільства, який бажає це суспільство поліпшувати. Окремим важливим елементом соціально-економічної відповідальності підприємництва виступає надання грошових грантів у вигляді адресної грошової допомоги на підтримку талантів, проведення досліджень тощо [7, с. 83].

У цілому, важлива роль сучасного українського підприємництва у благодійній діяльності сьогодні є очевидною, проте, говорити про максимальне її піднесення та зацікавленість підприємців в участі у ній поки зарано, перепоною чому, на нашу думку, є відсутність окремої уваги законодавця до цієї сфери. Крім цього, покращенню ситуації може сприяти орієнтир на зарубіжний досвід щодо запровадження для таких учасників благодійної діяльності податкових пільг (наприклад, у США, 10 % прибутку фірм звільняється від податку у разі відрахування їх на добродійність, а для фізичних осіб цей відсоток збільшується до 50 %; у Німеччині юридичні та фізичні особи звільняються від податків у розмірі 10 % прибутку (доходу).

Список використаних джерел:

1. Синчук С. М. До питання про недержавне соціальне забезпечення за рахунок роботодавця. *Університетські наукові записки*. 2011. № 2. С. 194–198.
2. Романюк Н. Й. Благодійництво і меценатство як засіб підвищення соціального статусу підприємців Південно-Західного краю Російської імперії (друга половина XIX – початок XX ст.) *Вісник аграрної історії*. 2013. Вип. 6–7. С. 189–198.
3. Солодовник В. Магнати краси і добра (знамениті підприємці) / Валентин Солодовник: Герої та знаменитості в українській культурі / за ред. О. Гриценко. К. : УЦКД, 1999. С. 285–310.
4. Донік О. М. Добродійна та культурно-освітня діяльність родини Терещенків в Україні (друга половина XIX – початок XX ст.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук № 07.00.01 / О. М. Донік. К. : КНУ ім. Т. Г. Шевченка, 2001. 18 с.
5. Тимофіїв Р. М. Роботодавець як суб'єкт соціального захисту працівників : автореф. дис. ... к.ю.н.: 12.00.05 «трудове право; право соціального забезпечення»; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів, 2019. 20 с.

6. Лантух І. В. Добročинність і добročинний соціальний маркетинг українського підприємництва. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2010. № 5 (44). С. 15–22.
7. Соціальна відповідальність: навч. посіб. / А. М. Колот, О. А. Грішнова, О. О. Герасименко та ін. К. : КНЕУ, 2015. 519 с

Ключові слова: благодійна діяльність, волонтерська діяльність, меценатство, недержавне соціальне забезпечення, соціальний захист.

Key words: charitable activity, volunteer activity, patronage, non-state social security, social protection.

КОРНІЛОВА ОЛЕСЯ ВОЛОДИМИРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри трудового права та права соціального забезпечення,
доктор філософії*

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЩОДО НАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

У зв'язку з ситуацією, яка складається в Україні вже декілька років поспіль, а саме поширення коронавірусної інфекції COVID-19 та прагнення національного законодавця перейти від індустріальної епохи й аналогових технологій до епохи, що характеризується цифровими технологіями та інноваціями, а також важкий період війни, який почався 24 лютого 2022 року та триває і досі, надзвичайно актуальним питання про застосування інформаційних технологій у сфері надання медичної допомоги в Україні.

Дійсно, XXI століття характеризується стрімким темпом розвитку цифрових технологій, у тому числі й у сфері охорони здоров'я та медичної допомоги, що сприяє зростанню каналів комунікації між лікарем і пацієнтом.

Наприклад, із 2017 року в Україні працює система eHealth, що забезпечує автоматизацію обліку медичних послуг та управління медичною інформацією в електронному вигляді. На початку 2020 року до системи eHealth підключили більше 1.5 тис. медичних закладів та 25 тис. лікарів.

Численні обмеження через коронавірусну інфекцію COVID-19 та збройне вторгнення російської федерації на територію нашої держави спричинили спалах попиту на державні онлайн-послуги, якими ми часто користуємось, у тому числі і у сфері медичної допомоги.

Яскравими прикладами є започатковані медичні онлайн-проекти, які розроблені за аналогом американських програм, наприклад, «Лікар онлайн», коли пацієнт може за допомогою мобільної програми Viber проконсультуватись у спеціаліста відповідної сфери, мобільна платформа, яка розроблена за спільною Програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй з українськими партнерами – «Твоє право».